

Hvad ser du?

Ved juletid dækkes der festligt op i de danske hjem, og bordene bugner af en overdådighed af god mad. I år er der imidlertid en særlig grund til at være taknemmelig over, at vi har en overflod, så sandt høsten var i alvorlig fare.

Det er derfor, vi har følt anledning til at sætte professor *Karl Heims* høstprædiken, holdt i 1944 under krigen, som den første af vore artikler op under jul.

Jeg tror, den artikel også vil uddybe bordbønnens betydning for os, så vi – i stedet for måske at skamme os over at bede bordbøn – nu ville skamme os over ikke at gøre det.

Det er en prædiken, holdt på den alvorligst tænkelige baggrund, og derfor så meget mere talende.

Jeg ville ønske, vore politiske ledere, vore lærere og enhver, der arbejder i landbruget, hørte denne prædiken. Forleden kom en lille dreng hjem fra børnehaven, hvor en såkaldt pædagog havde lært ham, at han ikke skulle takke for maden, thi det var noget, han havde ret til. Da han rejste sig fra bordet, sagde hans moder til ham: »Du glemte noget,« men han rystede på hovedet: »jo, du glemte at sige tak for mad!« »Nej,« svarede drengen, »det er ikke noget, jeg skal takke for, det har min lærer lært mig!«

Jeg ville ikke have noget imod, at der blev bundet en møllesten om den pædago­g­gs hals, og han til skræk og advarsel for alle ligesindede ungdomsødelæggere blev sænket i havets dyb. Helt bortset fra, at det var bedre for ham selv.

*

Karl Heim understreger ofte i sine prædikener, at når et folk ikke lærer den unge generation at bede til Gud, kan Gud tage al sin velsignelse fra det.

Han selv var en bønnens mand. En ung student skulle engang hente ham til en forelæsning, hvortil der var samlet usædvanligt mange, og blev slået af, at professoren, inden de gik til auditoriet, sagde til sin elev: »Lad os først bede sammen!«

Han vidste også, at vi møder utallige ting, der vil hindre os i at bede. Han nævner nogle af dem i sin prædiken. Under krigen var det først og fremmest rædslerne – idag er det som regel noget andet. Gud give os alle nåde til at bede og holde ud dermed!

*

Det er betegnende, at der i Skriften tales om *nådens* og bønnens Ånd. Nåden nævnes først; den behøver vi for overhovedet at kunne bede. Det har ofte været mig selv en hjælp.

*

Jeg har i de sidste måneder omtalt bogen »*Guds omveje er uransagelige*« temmelig meget, nogle vil måske synes for meget. Jeg ved godt, der altid er en fare forbundet med at omtale en bestemt ting og en bestemt person, og jeg har da også været opmærksom herpå.

Når jeg har gjort det, er det, fordi vi får lov til at opleve, hvad vi har bedt om i mange år: at evangeliet når mennesker, der hidtil har været helt fremmede for det og helt utilgængelige. Lad mig nævne, at *folkebibliotekerne* har anskaffet 115 eksemplarer af bogen. Det er, såvidt jeg ved, aldrig sket før, at de offentlige biblioteker anskaffer så mange af en nyudkomne bog, der *kalder mennesker til omvendelse og tro på Jesus*.

Det betyder, at bibliotekerne regner med, at hundredvis, måske tusindvis af mennesker vil låne bogen og læse den. Og bogen er jo kun nogle måneder gammel.

Bogen bringer budskabet om frelsen ved troen på Jesus Kristus længere ind eller ud i det danske folk end den meste evangeliserende virksomhed.

Jeg er forvisset om, at mange kristne glæder sig herover og af hjertet er med til at bede om, at Gud vil tale personligt til læserne, vække deres ånd og bringe dem til den frelsende tro.

Både forfatterinden, fru *Yvonne Marquard*, og vi, der har udgivet den, er klare over, at bogen ikke er et litterært mesterværk, men et *personligt vidnesbyrd*, som Gud bruger, fordi han har givet hende det i det *belejlige øjeblik*. Hvor længe dette belejlige øjeblik varer, ved vi ikke, men vi vil udnytte det, idet vi bønfalder Gud om at overbevise danske læsere om synd, om retfærdighed og om dom.

Tænk, om en forkommen pædagog som den før omtalte fik fat i bogen på et bibliotek, og Gud vakte hans samvittighed!

*

Gud taler på mange måder. Til mig og til mange andre har han talt gennem vor norske broder *Dag Wendel*, der styrtede ned fra et husbyggeri i *Nepal* og blev bragt

hjem til Norge som invalid, lammet i hele underkroppen.

Dag skriver i et brev, at »Paulus bad tre gange om at blive fri for sit handicap, men Gud gav ham ressourcer til at leve med det. Vi har nok bedt flere gange end Paulus og kommer vel til at bede mere endnu, men vi er trygge ved at være i Jesu hænder. Da du faldt, faldt du ikke ud af Guds hænder, var der en, som sagde til mig under en forbønshandling.

Da jeg var på Kvitsund sidste helg, var der missionærindvielse af en af vore gamle elever fra vor lærertid der. Han fik en hilsen, som illustrerede Guds nærhed og omsorg for os i vor menneskelige svag­hed: en fireårs dreng var på skovtur med sin familie, men blev så træt, at han ikke kunne følge med; til slut tog hans fader ham op og satte ham på sine skuldre, og den lille fyr udbød: Nu har jeg fået nye ben, far!

Måske Herren igen vil demonstrere noget af, hvem han er i vor svag­hed. Måske har han et arbejde for, hvor vi på en særlig måde må bæres af ham. Så burde vi være trygge for også at nå målet!«

Så langt Dags brev. Det var betagende atter at møde ham i hans rullestol i oktober i *Oslo*, og det gjorde et dybt indtryk på mig midt i hans dybe fred og hellige glæde også at se, hvor forpint han er.

Gennem ham taler Herren til mang­foldige, og vi mærker virkelig på Dag, at Guds kraft fuldkommes i vor skrøbelig­hed.

Også ham og hans hustru lægger jeg hen til Guds børns forbøn. Hans hu står til atter at komme ud til *Nepal*, hvor *sherpaerne* ligger ham tungt på sinde. Atter og atter vender han i sine samtaler tilbage til dette folk i dets åndelige nød. I sit brev omtaler han en sherpa, som han har arbejdet sammen med derude, og som måske ikke er langt fra Guds rige. Denne sherpa var igennem en alvorlig sygdom og lå bevidstløs i tre døgn, men er nu rask igen og skriver derudefra, at han beder for Dag.

*

Ikke mindre end tre af mine gode venner i *Oslo* var gået hjem til Herren i de godt tre måneder, der var gået siden mit besøg deroppe i juni.

En af dem var *Bjørn Kristiansen*, den første kaptajn på skibet *Logos*. Han blev kun 51 år gammel. Han havde ofte talt til mig ved sin urokkelige tro og lydighed.

Jeg glemmer ikke, at han i sin tid havde lovet at fortsætte som kaptajn, hvis skibet var færdig fra dok til en bestemt dato. Skibet blev imidlertid færdig små 8 dage senere, og skønt Bjørns hu stod til søn og til skibet, følte han, at han ikke kunne bryde en aftale med Herren. Hvis Gud havde villet have ham som kaptajn, havde han sagtens kunne lade skibet blive færdigt til tiden. Bjørn ville ikke lege med sandheden, end sige med Gud. Der kom naturligvis til at stå respekt om en sådan holdning.

Hvis man beder om et tegn, men ikke får det, skal man ikke arrangere sin egen løsning.

*

I *Oslo* mødte jeg et problem, som jeg møder mange andre steder: de kristne ved ikke rigtig, hvor de hører hjemme menig-hedsmæssigt.

Jeg kunne ikke lade være med at tænke på, hvad en gammel kristen i *Ålborg* engang sagde til mig: »Hvem vil du gå til, når du er i virkelig nød og trængsel – hvem vil du søge hjælp hos, hvem vil du bede sammen med, når jorden skrider under dig? Ham er det, du hører sammen med, og hvor han hører hjemme, hører du også menighedsmæssigt hjemme.«

Sådan er det. Hvis man vil have hjælp i nøden hos ham eller hans venner, da er det unaturligt ikke at stå sammen med dem i de gode og lettere dage.

*

I *Oslo* gav en af mine gode venner mig *John Wesley's regler for fællessangen*. De er gengivet her i bladet på side 19. Hvor er de mandige, sunde, klare og opløftende! Følg dem, så løftes fællessangen atter op til det, der er Gud og hans menighed værdigt! Lad os også på dette område stå tidsånden imod, thi den trækker nedad.

*

Den voldsomme orkan, der gik hen over bl.a. de britiske øer, var efter sigende den frygteligste i de sidste 300 år. En mængde huse blev beskadiget, tusindvis af træer blev revet op med rode, og mange af de herlige engelske parker blev fuldstændigt ødelagt. *Bill Thompson* sagde, typisk for ham, at den var en stor velsignelse; dagen efter orkanen var han til gudstjeneste, og aldrig havde han hørt en sådan tilbedelse; folk strømmede til kirkerne og mødelokalerne – det var, som havde orkanen bragt evigheden ind på livet af dem.

*

Medens jeg sidder og skriver dette,

meddeles det, at *børsen i New York* er ved at bryde sammen. Aktiekurserne er raslet ned med 20 procent, hvilket er et større dyk end i 1929, da børsen også brød sammen og udløste tredivernes verdensomspændende økonomiske depression. Hvis dette skulle ske, kan det ligesom orkanen være en skjult velsignelse, der får mange til at vågne op og tænke på, at penge ikke er noget grundlag for tilværelsen og slet ikke noget at stræbe efter.

*

Hvad der sker på børserne er imidlertid ganske betydningsløst i sammenligning med det, som Gud gør rundt omkring på jorden, men som hverken fjernsynet eller verdenspressen omtaler. I foråret modtog jeg et brev fra vore norske venner *Sigmund og Ingerd Evensen*, der i syv år har arbejdet i *Papua Ny Guinea*, og som – hvad en del af os husker – havde den sorg at miste et af deres børn derude.

Ligesom Gud i de år, der er gået siden 1950, da *Ellen Meincke* sammen med bl.a. dr. *O'Hanlon* som de første vandrede ind over grænsen til *Nepal*, har opbygget sin menighed der, således er han nu i færd med ud af det primitive, hedenske folk på *Ny Guinea* at uttage sin menighed. Jeg citerer noget af vore norske venners brev:

»Guds menighed er jordens største under!

Jeg har set frem til at skrive dette brev i 7 år. Det, som I og vi har bedet om i disse 7 år, er nu et faktum. Lyset er begyndt at skinne heroppe i fjeldene. Jordens største under har fundet sted også her. I januar tog 52 umanakaina mænd og kvinder imod Jesus som deres Frelser og blev døbt på deres egen bekendelse af deres tro. Vi har længe anet, at noget sådant var ved at ske. Nu beder vi om, at det, som er begyndt, må sprede sig mere og mere.

I de år, vi har boet i *Bonenepi*, har vi hele tiden set det som vor opgave at være grøftegravere. Vi har arbejdet på at gøre Guds ord tilgængeligt – en grundvold, som Gud selv kunne bygge sin menighed på. Op gennem årene har vi kunnet mærke en stadig øgende nysgerrighed og interesse for Ordet. Flere af vore nærmeste sprogmedhjælpere har været lige ved at tage et standpunkt for Herren. Nu det er sket, er vi glade for, at det er vokset frem indefra, og at Gud brugte en af deres egne til at tage skridtet fuldt ud. *Filip* er en af de meget få blandt umanakaifolket, som har haft mulighed for at gå i skole. For ca. et år siden blev han en kristen gennem vidnesbyrdet fra kristne studenter på universitetet i *Lae*, hvor han bl.a. lærte engelsk. Det var forunderligt at se den forandring og vækst, som fandt sted i hans liv, og vidunderligt at få en kristen umanakaina broder – så vidt vi ved den

første kristne iblandt dem!

I juleferien var *Filip* med os, og første juledag læste vi evangeliet sammen med folket, hvorefter han aflagde sit vidnesbyrd. I de følgende uger blev det tydeligt, at det, han havde sagt, havde gjort indtryk. På tomandshånd og ved møder gav han klart udtryk for, hvad det vil sige at blive en kristen. Medens dette foregik, oversatte vi på livet løs; Apostlenes Geringer blev gennemgået på ny, Johannes' breve revideret og Tessalonikerbrevene oversat. Samtidig startede vi læseklasser med 14 nye elever. Så en søndag kom *Filip* med en direkte opfordring til sine egne; tretten mennesker tog imod Jesus den dag. Flere fulgte i dagene efter, og *Filip* døbte dem.

Jeg kunne skrive en bog om alt det, der er hændt siden, om underne, som skete, om de onde ånder, der blev drevet ud, o.s.v. Da *Taniro* oplevede, at hans egen kone blev befriet fra to onde ånder, som havde taget kontrol over hende, nøjagtigt som vi læser i Det nye Testamente, udbrød han: »Da jeg læste disse beretninger, troede jeg, det kun var historier, nu har jeg set med egne øjne, at Guds ord er virkelighed.«

Filip måtte snart rejse, og på eget initiativ kaldte *Taniro* de andre sammen til Bibel-studier. Om formiddagene sad han og jeg sammen og oversatte spredte afsnit af Skriften, som kunne være til hjælp for de nyfrelste. Det var underligt at være vidne til den raske vækst, som fandt sted i *Taniro*. Det var tydeligt, at Ordet havde arbejdet i ham i lang tid. I timevis kunne vi sidde sammen og tale om kristenlivet. To uger senere måtte vi selv rejse fra *Bonenepi*. Vi vidste, at der ville komme modstand, thi ikke alle var lige begejstrede for det, som var sket, især ikke de ældre mænd. Men vi vidste også, at modstand skaber åndelig vækst.

Da vi så kom tilbage, var det så stort at se, at flere af de nyfrelste virkelig er vokset i Herren. *Taniro* strålede af glæde, da vi mødte ham igen. Han fortalte ydmygt, men begejstret om underne, som var sket, da han havde bedt for de syge. Han fortalte også om modstanden fra de ældre i landsbyen, da han og de andre kristne havde bestemt sig for ikke at tage del i åndetilbedelsen af de afdøde i forbindelse med plantningen af de nye grøntsager. I stedet for at give efter for dette pres havde han plantet sin have i Jesu navn og bedt Gud om at tage sig af væksten. Nu venter han spændt på indhøstningen.

Noget andet, som har været opmuntrende for os, er at se, hvor meget de oversatte Bibeldele bliver brugt – ikke bare af de kristne. En fyr, der bor lige over for os, sagde til mig, at det gjorde så godt inden i ham, når han læste fra Johan-

nes' breve, og han følte indvendigt, at det, som stod skrevet, var sandt. »Jeg vil, at disse ord skal bygge hus i mig på en god måde, og så vil jeg blive døbt,« sagde han.«

Så langt vor norske broder. En stor opmuntring for enhver, der beder for folkeslagene.

*

Vore tanker går umiddelbart videre til *Nepal*, hvor *Gunner* og *Eva Grønnebæk* er med til at opbygge menigheden, derfra til *Swaziland*, hvor *Hilmar* og *Ruth Kjær* har stået i Herrens gerning i en menneskealder og fået lov til at se megen frugt af deres arbejde, videre over til *Panama*, hvor *Edel Rasmussen* står midt i et arbejde, der minder om det ude i Ny Guinea.

Vi ser imidlertid kun så lidt og forstår endnu mindre. Hvad Herren gør ud over jorden i vor tid er så gennemgribende, at vi ikke ville tro det, hvis det blev os fortalt. En del af Guds gerning er af nedbrydende art og ser i vore øjne ikke ud til at føre til noget. Hvor godt, at som Jesus selv vidste, hvad han ville gøre (Johs. 6,6), så ved han det også i dag.

*

Vore tanker går også til det ulykkelige *Afghanistan*, hvor vor gamle søster *Ellen Rasmussen* virkede i mange år, endda helt oppe i kongens hus i *Kabul*. Vi ved ikke, om der overhovedet findes nogen kristen i det land, men også her gælder det, at Herren ved selv, hvad han vil gøre, og han er ikke magtesløs. Den sæd, der blev sået derude, får måske snart lov til at spire og bære frugt.

*

Den kærlighed, der ikke forpligter sig, er næppe værd at kaldes kærlighed; den er nok ikke andet end egenkærlighed.

Den soldat, der tænker mere på sin egen sikkerhed end på at besejre fjenden, kan næppe undgå at blive slået på flugt.

Den læge, der ikke giver sig helt for sine patienter, vil en dag komme til at skamme sig over sig selv.

Min svigerfader, der var kirurg, omtalte ofte *Napoleons* feltlæge *Dominique Jean Larrey*; som han beundrede. Jeg tager nu og da en biografi om *Larrey* frem, når jeg trænger til at styrkes ved tanken på, hvad det er muligt for en mand at udrette, når han er sig sit kald og ansvar bevidst.

Larrey fulgte *Napoleon* på alle hans felttog, også det russiske, og reddede tusindvis af menneskeliv, fordi han satte alt ind på at hjælpe de sårede. Lad mig som et eksempel iblandt mange nævne hans

indsats under og efter det frygtelige slag ved *Eylau*, som *Napoleon* kun vandt med nød og næppe. *Larrey* har selv skildret, hvad der foregik:

»De lader, hvor de sårede fandt ly, lå ved indgangen til *Preuss-Eylau*, kort fra byporten og til venstre for det højdedrag, hvor gardens fodfolk var gået i stilling. Vi befandt os kun ganske kort fra kirken, hvor kejseren og hans stab havde hovedkvarter under de forfærdelige kampe. Hovedaktionen fandt sted til højre for byen på det højdedrag, hvor fjenden havde koncentreret sine styrker.

Laden var åben til alle sider, halm og hø var fjernet som foder for hestene, tagene var delvist blæst ned, så at blæsten og sneen trængte ind overalt. Mod kuglerne havde vi så at sige ingen beskyttelse. De ulykkelige sårede lå krøbet sammen på den smule halm, vi havde kunnet opspore, med intet andet over sig end deres egne uniformer. Alle våbenarter var repræsenterede: infanteri, kavalleri fra forskellige armekorps, artillerister og nogle få mame-lukker. Officerer var blandet med de menige, og kvæstelserne var frygtelige, fordi sårene næsten allesammen var forårsaget af fjendens artilleri. Fra alle sider råbte man mit navn, og luften var tæt af de forpintes skrig om hjælp.

Trods ladebygningens størrelse var alt snart fyldt, og et stort antal sårede måtte ligge udenfor, hvor jeg var nødt til at operere i den hvirvlende sne. Kun den, der har set døden stirre sig lige ind i øjnene, kan bedømme de opgaver, jeg måtte løse.

Mine medarbejdere opgav ævred den ene efter den anden; kun jeg havde kræfter til at blive på min post, indtil alle de sårede, der svævede i dødsfare, havde modtaget min hjælp. Ikke en gang i al denne tid så jeg mig nødsaget til at følge naturens bud, lige så lidt som jeg sporede sult, tørst eller behov for søvn.

Jeg mærkede ikke kulden, der havde frosset fødder og fingre af så mange af dem, der omgav mig, og ikke noget øjeblik mistede min hånd præcision. Alle mine operationer forløb godt og uden uheld.«

Kulden var så intens, at instrumenterne hyppigt faldt ud af hænderne på hans assistenter. Ikke desto mindre var *Larrey* i stand til at gennemføre mange vanskelige operationer, indbefattet amputationer i skulderleddet og sammensyning af ansigtssår. Takket være kulden behøvede han kun at underbinde de større arterier for at forhindre blødninger; ikke en af de sårede forblødte på den lange evakueringsroute. Når først soldaterne var blevet opereret, ebbede deres skrig ud og afløstes af en forbavsende ro og en slags indre tilfredshed.

I løbet af eftermiddagen havde russernes højre fløj uventet angrebet fransk-

mændenes venstre lige ved siden af *Larreys* forbindingsstation. Det første tegn på en optrækkende katastrofe kom, da en flok franske soldater flygtede forbi ladebygningen. De sårede, der stadig kunne bevæge sig ved egen hjælp, stak af, de øvrige forsøgte forgæves at følge trop. Den officer fra administrationen, der havde ansvaret for ambulancen og var en pålidelig mand, fik standset panikken, medens *Larrey* så uforstyrrelig som nogen sinde gennemførte den benamputation, han var i gang med, inden han rettede sig op, så sig omkring og roligt erklærede, at det var hans agt at dø sammen med de sårede, hvis han ikke kunne redde deres liv. De fleste af hans assisterende kirurger blev sammen med ham, og en meget bleg en ved navn *Auguste Frizaf* sagde: »Monsieur *Larrey*, De skal ikke dø alene; vi svigter Dem ikke!«

Gennem den hvirvlende sne kom imidlertid gardens kavalleri ridende i fuld galop, og de russiske tropper blev fuldkommen sprængt.

Da opstandelsen inde i ladebygningen var ebbet ud og operationsarbejdet begyndt igen, blev *Larrey* kaldt til en oberst, der havde fået en kugle i foden. Da det blev hans tur til at blive opereret (*Larrey* lod aldrig officerer komme forud for menige, men behandlede de hårdest sårede først), kunne han ikke forhindre sit ben i at skælve, hvad der gjorde operationen så godt som umulig. *Larrey* gav da officeren en knaldende lussing, og obersten, der aldrig i sit liv havde været genstand for en sådan krænkelse, var ved at kvæles af forbitrelse: »De udnytter min tilstand på det groveste og mest krysteragtige; jeg kræver tilfredshed!«

»Hr. oberst,« svarede *Larrey*, »jeg beder Dem om at modtage min undskyldning. Jeg forstår Dem fuldtud og vidste meget vel, at en sådan fornærmelse ville få Dem til at glemme Deres sår og kun tænke på Deres ære. Operationen er imidlertid allerede overstået, og her har De kuglen, som jeg har fjernet. Ræk mig Deres hånd!«

Alle medlemmer af garden og et stort antal af linieregimenternes soldater, der var blevet alvorligt såret, var opereret og forbundet inden for 12 timer. *Larrey* skrev derom: »Vi tilbragte den tid, der var tilbage af natten, på den frosne sne rundt om bivaukbålet. Ved dag gry den følgende dag genoptog vi arbejdet med de sårede af garden, ligesom vi tilså og behandlede mange soldater af liniedelingerne såvel som de russiske krigsfanger. Jeg lod de hårdest sårede af mine egne overføre til et stort hus i *Eylau*.«

Medens han den formiddag opholdt sig i dette hus, ankom der en stabsofficer med en ordre fra *Napoleon*: *Larrey* skulle melde sig omgående for at balsamere liget

af general *Nicolas Dahlmann*. »De kan vende tilbage,« sagde Larrey og kiggede godt og vel seks tommer til vejrs for at kunne stirre stabsofficeren lige ind i øjnene, »og meddele Hans Majestæt, at jeg ikke agter at forlade 7-800 sårede, som jeg måske vil være i stand til at frelse, for at tage mig af en død, hvor glørværdigt mindet om han end måtte være.« Trods al sin hengivenhed for Napoleon lagde Larrey aldrig skjul på, hvor hans fornemste pligter lå.

Da hans arbejde i Eylau var tilendebragt, skrev han til sin hustru *Charlotte*: »Jeg har slidt i det uafbrudt døgnet rundt og så godt som hele tiden sovet i bivuak midt imellem de sårede og lidt de største afsavn. Men endelig er det nu overstået. I dag evakuerede jeg den sidste konvoj med sårede til *Inowroklaw*. Jeg er fysisk fuldkommen udkørt, men jeg føler mig lykkelig og har fred i sjælen. Jeg håber, det skal blive min lykkelige lod personlig at fortælle dig om alle disse begivenheder og bevise, at jeg er værdig til din kærlighed og hengivenhed. Jeg tror, at dette er afslutningen på vort felttog. Vær tålmodig, min elskede, mit helbred har ikke lidt afbræk, og jeg fejler ikke andet, end at nogle dages hvile i en by atter kan rette op på det.«

Imidlertid var hans gå-på-mod ved at ebbe ud, også fordi han foruden sin sabel havde mistet alle sine personlige ejendele under slaget. Han havde ikke andet tilbage end to skjorter, nogle lommeværkløse og det tøj, han gik og stod i, og alt var pjaltet og smudsigt. Hans instrumenttaske var forsvundet, men ganske særlig mærkede han tabet af sin hustru *Charlottes* breve, som han gennemlæste atter og atter, samt tabet af deres lille søns første brev, der i al sin enkelhed lød: »Papa, jeg elsker dig!«

*

Dette er som sagt kun et eksempel iblandt mange. Hvad han senere udrettede under det russiske felttog, ikke mindst under det forfærdelige tilbagetog fra *Moskva* i den bidende vinterkulde, er så betagende, at jeg tilråder alle strejkende læger, sygeplejersker og sygepassere at læse det atter og atter.

Da *Napoleons* lig i 1840 blev ført fra *St. Helena* til dets sidste hvilested i *Paris*, fulgte Larrey, der nu var 75 år, til fods det sidste stykke vej lige efter kisten, iført sin gamle feltlægeuniform.

*

Larreys grundholdning kommer til udtryk i nogle ord, han rettede til en kreds af yngre militærlæger under en inspektion af en militærlejr i *Algier*: »Deres hverv er et

farligt hverv. Frygt ikke døden, men husk at behandle den med respekt. De er fyrretyve år yngre end jeg og fuld af ungdom og livsglæde – husk, at sjælen er udødelig!«

Også følgende ord er typiske for ham: »Jeg er overbevist om, at man for at udføre et hverv så vanskeligt som det, der hviler på en militærkirurg, må ofre sig selv og det måske endda fuldstændigt, og at man må lade hånt om lykke og fremgang og altid bevare sin retskaffenhed intakt.«

*

Efter krigen havde Larrey det medicinske tilsyn med de mange *krigsinvalid*er i *Paris*. Han stod ofte op kl. 3, lukkede sig inde på sit kontor, hvor han gennemgik alle sine notater; kl. 7 gik han, iført sin blå uniform, op ad trappen til sygestuerne på første sal, hvor mange medicinstuderende ventede; så bandt han et stort hvidt forklæde om livet og begyndte stuegangen. I mere end tre timer vandrede han fra seng til seng, fra en veteran, der var blevet såret under en belejring i *Ægypten*, til en anden, hvis ben han havde amputeret i *Spanien*, og videre til de overlevende fra overgangen over *Beresina* på hjemtogtet fra *Moskva*. Han skiftede selv forbindelserne og gjorde til tider ophold ved en seng for at operere.

Hvad denne læge betød for sin samtid kan næppe beskrives; hans betydning for eftertiden blev umådelig; hele den senere krigskirurgi udspringer af hans indsats.

Hans liv inspirerer den dag i dag. Vor Herre Jesus sagde, at den, som bevarer sit liv, mister det, men den, som mister det for hans og evangeliets skyld, bevarer det.

Jeg skrev tilsidst, at jeg frygter mangeligheden. Jeg frygter også selvbevarelsen.

*

Ordet *møje* finder vi ofte i Bibelen, først og fremmest om vor *Herre* og *Frelser* (Esaj 53,11), men også om *Paulus* (2. Kor. 11,27) og om *Epafras* (Kol. 4,13).

Hvor der er tale om at følge Herren, hvilket jo er tjeneste (Johs. 12,26), bliver der også tale om møje.

Det må vi hver især tale nærmere med Herren om.

*

Hvor mange menneskeliv *Larrey* fysisk redede ved sin møje, ved jeg ikke præcis; men det var mange tusinder. Det kan give os stof til eftertanke, når vi tænker på menneskers evige frelse. *Paulus* sagde, at han er blevet alt for alle for i hvert fald at kunne frelse nogle (1. Kor. 9,22).

*

Larrey følte ansvar for de tusinder af sårede, lidende mennesker, der uden ham var gået til grunde. Han overvejede aldrig, om han nu havde kræfter nok til at klare arbejdet, men kastede sig ind i det og fik under det overvældende arbejdspresset kræfter, han behøvede. Han lod sig ikke påvirke af omstændighederne (snestorm, kulde, fjendtlige modangreb), men blev på sin post og følte sig endda lykkelig under arbejdet. Her er virkelig noget at lære for os alle. De fleste af os kan langt mere, end vi tror – det gælder blot om at gøre det!

Han arbejdede aldrig under betryggede forhold; det gjorde *Paulus* heller ikke, og der er i dag tusinder af kristne, hvis omstændigheder er alt andet end betryggede.

Hvis vi har betryggede forhold (fast løn, pensionsordning, o.s.v.), da lad os være Gud taknemmelige derfor, men samtidig være opmærksomme på, at der skal kræves meget af os, thi vi har fået meget betroet.

Har vi ikke betryggede forhold, da lad os være lige så taknemmelige, thi Gud svigter os aldrig, og lad os ikke udrette mindre af den grund, snarere tværtimod!

Det er og forbliver saligere at give end at tage, saligere at yde end at kræve, saligere at tjene end at lade sig betjene, saligere at følge Herren end at holde sig på afstand af ham.

*

Typisk for Larrey er følgende fra det forfærdelige tilbagetog fra *Moskva* i den bidende kulde: »Jeg begyndte at blive bekymret for min ven *Ribes*, som jeg havde tabt af syne, men da vi nærmede os *Kovno*, fik jeg ved et tilfælde øje på ham midt i den sydende sammenstimling. Alt hos ham tydede på, at han befandt sig på sidste stadium af sjælelig og legemlig udmattelse. En smule brød og sukker samt nogle slurke rom, som jeg medførte, hjalp ham dog til at nå byen. Her bragte jeg ham til hospitalet, hvor der var forbeholdt mig en lille stue, som var vanskelig at varme op, men som dog havde en seng, hvad der var akkurat, hvad min ven trængte til. Lidt suppe og lidt varm, sødet vin, som det lykkedes mig at fremskaffe, gengav ham kræfterne så vidt, at han kunne fortsætte turen siddende på min hest, selvom jeg måtte lede den for ham. Jeg var kun lykkelig over at kunne gøre dette, og jeg tror faktisk, at det var det, der frelste mig selv.«

Den sidste sætning er typisk: ved at give sin ven hesten og ved at sætte alt ind på at redde ham, reddede Larrey sig selv!

*

Paulus siger et sted: »Vær årvågne, stå fast i troen, vær mandige, vær stærke« – han kan sige det, fordi han var det selv! Mandighed og mod er en væsentlig bestanddel af livet med Herren.

*

Lad os, idet vi ønsker hverandre en *velsignet jul*, komme i hu, at hvis vi lægger hovedvægten på at være til velsignelse for andre, kan vi ikke undgå at få en velsignet jul.

*

Forsamlingen i Odense føler atter i vinter trang til at indbyde til en *festlig samling* på *Nyborg Strand* og håber, at mange venner fra nær og fjern vil ulejlig sig derhen *søndag den 31. januar*.

Vi begynder med *gudstjeneste* kl. 11.30 (de allerfleste kan altså nå frem med et tidligt morgentog).

Kl. 13.30 har vi *festmiddag* og derefter kl. 15 *eftermiddagsmøde*. Vi slutter så betids, at alle kan være med hele tiden og dog nå hjem med et aftentog.

Prisen for festmiddagen bliver i år 118 kr.

Vi vil ikke kalde dette for et vinterstævne på Nyborg Strand, dertil er det for kort – vi nøjes med at kalde det en *festlig samling* til opbyggelse midt i vintermørket og vinterkulden.

Joyce Deeks tager imod indmeldelserne. De, der ikke har personlig kontakt med hende, bedes tilmelde sig ved at sende hende de 118 kr. enten pr. check, stilet til Kristent Fællesskab, eller på giro 9021787, ligeledes til Kristent Fællesskab, Kristiansdals Alle 76, 5250 Odense SV.

*

Israels præsident aflagde officielt besøg i vort land, men på Københavns rådhus skammede en borgmester sig ikke ved at deltage i en demonstration imod ham. Det var nogle »retfærdige«, der – som det er blevet sædvane blandt slige »retfærdige« – ville vise hele verden, hvor »retfærdige« de er; i dette tilfælde gav de deres »retfærdige« harme over, at Israels hemmelige politi har anvendt tortur imod palæstinensiske terrorister, udtryk ved at larne og udspænde slagord, da dronningen og præsidenten blev modtaget på rådhuset.

Hvor er vort politiske og kulturelle liv dog velsignet ved, at vi på alle områder har så mange »retfærdige«; nogle øver sa-

botage imod Shell-stationer, fordi dette selskab efter sigende gør forretninger i Syd-Afrika, andre besætter kondemnerede bygninger i København i »retfærdig« harme over bolig mangelen og beskyder politiet med slangebøsser og kasteskyts, o.s.v., o.s.v.

Der er ingen ende på »retfærdigheden« i dette samfund; nu er man så »retfærdig«, at når politiet anvender magt for at arrestere dem, der begår ulovligheder, så anses det for »vold« fra politiets side – og når det er vold, så er det jo ikke så underligt, at de, som politiets »vold« går ud over, sætter sig til modværge, især ikke, når det er en »retfærdig« sag, de kæmper for!

Hvis man tillader sig at have en anden mening end den her anførte, så er man reaktionær eller fascist.

Hvor må vi også være taknemmelige over, at de offentlige skoler lægger så stor vægt på, ikke at opdrage og oplære børnene i Danmarkshistorien (den er jo ligegyldig), men i at være samfundskritiske, thi det er meget betydningsfuldt, og så får de fra barndommen af den rigtige »retfærdighed«!

Tænk, hvis de lærte respekt og høflighed, så var de på forhånd udelukkede fra at blive »retfærdige«.

*

Når respektløsheden, frækheden og lovløsheden optræder som retfærdighed, sandhed og menneskekærlighed, og når dette mere og mere accepteres af samfundet, da har lovløshedens hemmelighed fået stor gennemslagskraft.

Når skamfølelsen forsvinder fra et folk, hvilket værn er der da tilbage?

Dog, *Lysset skinner i mørket, og mørket fik ikke og får aldrig bugt med det*, lovet være Gud!

Midt i tåbeligheden og dårskaben er der stadig en ufordærvet kerne tilbage i vort folk. De råber ikke op, men passer deres arbejde og gør deres pligt.

Der findes 7000 mand, der ikke har bøjet knæ for Ba'al.

*

Vor broder *Louis Nielsen* var i begyndelsen af november indlagt nogle få dage på sygehuset i Odense; længere nede på gangen lå en kvinde for døden på et eneværelse; hun fik besøg af nogle veninder, og pludselig lød der over hele afdelingen en fuldtonende salmesang; de stemte i med en af Kingos gamle kernesalmer. Det fyldte ham med glæde, og han fik et nyt indtryk af, at Herren stadig har en skare, der frygter ham og holder fast ved hans

navn.

*

Alle disse, kendte og ukendte, må vi omslutte med vore bønner og vor taksigelse.

Og vi må fortsat værne vort folk imod antisemitismens forbandelse, thi den vil snige sig ind i »retfærdighedens« klædebøn.

*

Vi føler, at vi i det kommende år skal fortsætte med at udgive dette lille månedsblad. Herren har – synes vi – bekræftet det på flere måder. Dels giver han os stof fra måned til måned, så det ikke føles som et stort arbejdspress midt i det andet arbejde at gøre bladet færdigt, men snare-re som en befriende glæde, dels giver han os de økonomiske midler dertil. For alt dette takker vi ham af hele vort hjerte og lader takken via ham gå til de mange, der omslutter os med deres forbøn og støtter os med deres gaver.

Gennem bladet er vi kommet i forbindelse med mange venner i indland og udland, som vi aldrig møder ansigt til ansigt. Vi sender dem alle en hjertelig hilsen og siger dem tak for al deres interesse og forbøn.

*

Må jeg få lov til at sende en særlig hilsen til mine mange *gamle venner* ud over hele Skandinavien, thi de har en stor plads i mit hjerte. De føler årenes vægt – flere af dem er nu bundet til deres stue – nogle er hjælpeløse og på plejehjem – de har alle kendt det, der falder ind under begrebet *trængsler* – adskillige af dem har haft en hård tilværelse – ingen af dem er sluppet for sorger – alle disse kan jeg ikke takke Gud nok for! Deres ydre aktivitet er nu holdt op, men deres tjeneste fortsætter, inderliggjort og uddybet. Vi skatter dem højt. Hvad var menigheden uden dem? Ved selve deres væren minder de os om livets alvor og evighedens realitet. Ved årsskiftet tæller de deres år i bevidstheden om, at de er nær ved afslutningen her-nede. Vi ærer dem og siger til dem: »Vær ved godt mod! Snart er I ved målet!«

*

Hermed er vi, hvad dette lille månedsblad angår, kommet til vejs ende for 1987. Hastigt er det gået, vi flyver af sted! Men Han forbliver uforanderlig i sin troskab og barmhjertighed. Hvor kan vi andet end se tilbage med taknemmelighed og frem-efter med fortrøstning!